

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 235/2018

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Α'

Συνεδρίαση της 20^{ής} Δεκεμβρίου 2018

Σύνθεση

Πρόεδρος: Ανδρέας Χαρλαύτης, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αγγελική Καστανά, Ευσταθία Τσαούση, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Ευσταθία Τσαούση, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθ. ΑΠ 64619/14 Νοεμβρίου 2018 έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν, ενόψει του διδόμενου ιστορικού, εξακολουθούν να υφίστανται δεσμευτικές υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, προκειμένου να κριθεί αν είναι δυνατή η απένταξη των έργων που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για το ΕΣΟΑΒ, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης ΑΠ.32732/21-3-2018.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α'), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο του ερωτώντος Υπουργού εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (εφεξής ΕΣΟΑΒ), που αποσκοπούσε στην οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανασυγκρότηση επτά βαλκανικών κρατών, καταρτίσθηκε καταρχάς ως πρόγραμμα πενταετούς

διάρκειας (2002-2006). Ακολούθως παρατάθηκε κατά μια πενταετία και ίσχυσε έως το τέλος του 2011, εν συνεχεία δε παρατάθηκε εκ νέου έως το 2020, με σκοπό να δοθεί η δυνατότητα στις λήπτριες χώρες να ολοκληρώσουν τα έργα που είχαν εγκριθεί έως το τέλος του 2011.

2. Για την εφαρμογή του ΕΣΟΑΒ καταρτίσθηκαν διακρατικές Συμφωνίες, μεταξύ των οποίων και οι εξής :

α) Η από 26-8-2002 Συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας, που κυρώθηκε με το ν. 3098/2003 (Α' 18).

β) Η από 29-7-2002 Συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, που κυρώθηκε με το ν. 3096/2003 (Α' 12).

γ) Η από 25-7-2002 Συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και της πρώην Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και των Ομόσπονδων Δημοκρατιών της Σερβίας και του Μαυροβουνίου, που κυρώθηκε με το ν. 3097/2003 (Α' 17).

3. Οι Συμφωνίες αυτές προέβλεπαν την ένταξη στο ΕΣΟΑΒ προγραμμάτων πενταετούς διάρκειας (2002-2006), ακολούθως όμως τροποποιήθηκαν και κατόπιν ανταλλαγής ρηματικών διακοινώσεων μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών κυρώθηκαν νομοθετικά συμφωνίες πενταετούς παράτασης των Προγραμμάτων αυτών (2007-2011).

4. Περαιτέρω, δεν εχώρησε, νέα παράταση των εν λόγω προγραμμάτων, παρά την παράταση της ισχύος του ΕΣΟΑΒ μέχρι το έτος 2020. Κι αυτό γιατί, το μεν Συμβούλιο Υπουργών της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης δεν αποδέχθηκε την παράταση, οι δε μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας αφενός και της Δημοκρατίας της Σερβίας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας αφετέρου ρηματικές διακοινώσεις που αποσκοπούσαν σε παράταση της ισχύος των αντίστοιχων διακρατικών Συμφωνιών, δεν κυρώθηκαν από τη Βουλή των Ελλήνων.

5. Η χρηματοδότηση των έργων που εντάχθηκαν στο πλαίσιο των ανωτέρω διακρατικών συμφωνιών στο ΕΣΟΑΒ προβλέφθηκε υπό ειδικό κωδικό, στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), τα έργα δε που εγκρίθηκαν, κατά το διδόμενο ιστορικό, είναι τα εξής :

6. Στο πλαίσιο της κυρωθείσας με τον ν. 3098/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας εντάχθηκε στο ΕΣΟΑΒ το έργο «Οδικός Άξονας Σαγιάδα-Κονίσπολη-Άγ.Σαράντα» (ΣΑΕ 2007ΣΕ29400000).

Κατά το διδόμενο ιστορικό η σχετική σύμβαση υπεγράφη στις 23-02-2008 μεταξύ της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Μεταφορών Τηλεπικοινωνιών και Δημοσίων Έργων της Δημοκρατίας της Αλβανίας (Ministry of Transport, Telecommunications & Public Works/General Roads Directorate of Albania) και της εταιρείας «AEGEK Construction SA, Athens», η δε έναρξη των εργασιών έγινε στις 7-3-2008. Η εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων της Δημοκρατίας της Αλβανίας δήλωση αδυναμίας καταβολής της προβλεπόμενης εθνικής συμμετοχής (20 % επί του συνολικού προϋπολογισμού) είχε ως αποτέλεσμα την οριστική διακοπή των εργασιών, τη λύση της σύμβασης στις 9-6-2014 και την παράδοση του έργου στην αρμόδια αρχή της Δημοκρατίας της Αλβανίας ("Albanian Road Authority") με τις μέχρι τότε εκτελεσθείσες εργασίες, που αντιστοιχούσαν στο 83 % του φυσικού αντικείμενου του έργου.

Η Ελληνική Δημοκρατία έχει καταβάλει το ποσοστό συμμετοχής του ΕΣΟΑΒ που αντιστοιχούσε στο ως άνω στάδιο ολοκλήρωσης του έργου (80 %). Το υπόλοιπο 20 % της ελληνικής συμμετοχής επρόκειτο να καταβληθεί μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του έργου, η οποία όμως ματαιώθηκε.

7. Στο πλαίσιο της κυρωθείσας με τον ν. 3096/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και του Συμβουλίου των Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης εντάχθηκε στο ΕΣΟΑΒ το έργο «Ανακατασκευή πτέρυγας Νοσοκομείου Κάσιντο» (ΣΑΕ 2007ΣΕ29400001).

Κατά το διδόμενο ιστορικό η Ελληνική Δημοκρατία κατέβαλε για το εν λόγω έργο ποσό 20.405,52 ευρώ, ως προκαταβολή της αμοιβής του τεχνικού συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών. Ουδέποτε όμως έγινε έναρξη εργασιών και το έργο «ακυρώθηκε» το έτος 2013, με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών. Η κυβέρνηση της Βοσνίας εξάλλου δεν αποδέχθηκε την παράταση του ΕΣΟΑΒ μετά τις 31-12-2011, ενώ η Πρεσβεία μας στο Σεράγεβο απέστειλε ρηματική διακοίνωση στο Υπουργείο Εξωτερικών της Βοσνίας για την επιβεβαίωση της λήξης του προγράμματος αυτού, καθόσον αφορά στην ως άνω χώρα, η οποία έκτοτε ουδέποτε όχλησε για τη συνέχισή του έργου.

8. Στο πλαίσιο της κυρωθείσας με τον ν. 3097/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της Σερβίας εντάχθηκαν στο ΕΣΟΑΒ τα εξής δύο έργα: α. «Διαβαλκανικό Δίκτυο Οπτικών Ινών SEELIGHT» (ΣΑΕ 2007ΣΕ29400002) και β. «Κατασκευή τμήματος του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ (ΣΑΕ 2007ΣΕ29400003).

9. Για την υλοποίηση του πρώτου των ως άνω έργων η Δημοκρατία της Σερβίας υπέγραψε σύμβαση μίσθωσης και κατασκευής του δικτύου οπτικών ινών συνολικής αξίας 3.800.000 € (2.300.000+1.500.000 €) με την εταιρεία Telekom Srbija, καθώς και σύμβαση υπηρεσιών επίβλεψης αξίας 307.987,53 € με την Κοινοπραξία «Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ) - Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου Faculty of Electrical Engineering».

Κατά τα αναφερόμενα στο έγγραφο ερώτημα: «Έχουν εκταμιευθεί συνολικά 657.278,01 Ευρώ...Η σερβική πλευρά έχει υποβάλει τρία αιτήματα πληρωμής συνολικού ύψους 1.922.556 € κατά την περίοδο 2012-2014, για τα οποία η ελληνική πλευρά δεν έχει προχωρήσει σε εντολή πληρωμής και η σερβική πλευρά δεν έχει επανέλθει έκτοτε».

10. Το δεύτερο των ως άνω έργων αφορούσε, σύμφωνα με το έγγραφο ερώτημα «...τα υποτμήματα LOT-1 (ακυρώθηκε με απόφαση της ελληνικής πλευράς) και LOT-2 (κατασκευαστής ΑΚΤΩΡ) με συμμετοχή ΕΣΟΑΒ στο 100% του έργου (...). Το έργο ολοκληρώθηκε το 2013. Η οριστική παραλαβή του LOT-2 έγινε στις 31-12-2015. Για το έργο έχουν καταβληθεί 16.000.000 Ευρώ ενώ υπολείπονταν ποσό 5.847.837,1 Ευρώ, το οποίο συνεπεία της καθυστέρησης από ελληνικής πλευράς τελικώς κατέβαλε η σερβική προκειμένου να ολοκληρωθεί το έργο. Η σερβική πλευρά υπέβαλε επίσημο αίτημα πληρωμής του υπολειπομένου ποσού των 5.847.837,1 Ευρώ τον Δεκέμβριο του 2013. Η ελληνική πλευρά δεν έχει δώσει εντολή πληρωμής και η σερβική πλευρά δεν έχει έκτοτε επανέλθει στο αίτημά της».

11. Ενόψει του ανωτέρω ιστορικού τίθεται το ερώτημα αν εξακολουθούν να υφίστανται δεσμευτικές υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, προκειμένου να κριθεί ότι είναι δυνατή η απένταξη των προγραμμάτων που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για το ΕΣΟΑΒ, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης ΑΠ.32732/21-3-2018. Στην εγκύκλιο αυτή προβλέπεται η δυνατότητα απένταξης ανενεργών έργων που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους ως εξής: «5.13.1. Προγραμματισμός – απαραίτητες ενέργειες για την υποβολή προτάσεων», παρ. 2 «απένταξη ανενεργών έργων : οι φορείς, στο πλαίσιο της συνεχούς αποσυμφόρησης του Προγράμματος από ανενεργά έργα, θα πρέπει να απεντάσσουν τα έργα που δεν

εμπίπτουν πλέον στις προτεραιότητες χρηματοδότησής τους με την προϋπόθεση ότι δεν απορρέουν από αυτά ανειλημμένες υποχρεώσεις». ¹

Νομοθετικό πλαίσιο

12. Στις διατάξεις των άρθρων 1 (όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 4033/2011), 3, 4 (όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της παρ. 1 με το άρθρο 15 του ν.3336/2005) και 5 του ν. 2996/2002 «Ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων» (Α' 62), ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 1

« 1. Για να επιτευχθεί η οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανασυγκρότηση των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ... καταρτίζεται "Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων" (εφεξής Ε.Σ.Ο.Α.Β.)... 2. Το Ε.Σ.Ο.Α.Β. έχει διάρκεια δεκαεννέα ετών (2002 - 2020) και αποσκοπεί στη χρηματοδότηση έργων, επενδύσεων... που εξυπηρετούν τους σκοπούς οι οποίοι αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, στην Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Σερβία ... 3. Σκοπός των κατά τα ανωτέρω χρηματοδοτήσεων είναι, κυρίως, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, η προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων ...».

Άρθρο 3

«1. Για την εφαρμογή του Ε.Σ.Ο.Α.Β., ο Υπουργός Εξωτερικών καταρτίζει για κάθε κράτος που εντάσσεται στο Σχέδιο, κατόπιν διαπραγματεύσεων με αυτό, Πρόγραμμα Διμερούς Οικονομικής Συνεργασίας.».

Άρθρο 4

«1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών συγκροτείται Επιτροπή Παρακολούθησης του Ε.Σ.Ο.Α.Β....2. Η ανωτέρω Επιτροπή : α) ..., β).....γ) παρακολουθεί την εξέλιξη της υλοποίησης κάθε Προγράμματος ..., δ) ...».

Άρθρο 5

« 1. Το συνολικό ύψος των πιστώσεων ανέρχεται σε πεντακόσια πενήντα εκατομμύρια (550.000.000) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Εξωτερικών καθορίζεται η κατανομή των πιστώσεων κατά επωφελούμενο κράτος...».

¹ Η απένταξη ανενεργού έργου που παρέχει τη δυνατότητα μεταφοράς της σχετικής πίστωσης προκειμένου να χρηματοδοτηθεί άλλο ενεργό έργο, περιλαμβάνεται στην έννοια της ανακατανομής των πιστώσεων έργων/μελετών που έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ (άρθρο 78 του ν. 4270/2014).

13. Στο άρθρο πρώτο του ν. 3098/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας, για Πενταετές Πρόγραμμα Αναπτυξιακής Συνεργασίας 2002-2006 μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Αλβανίας» (Α' 18), ορίζονται τα εξής :

« Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Αλβανίας για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας 2002-2006...

Άρθρο 1 - Σκοποί

Οι τομείς-στόχοι του παρόντος προγράμματος αναπτυξιακής βοήθειας είναι οι ακόλουθοι: α) εκσυγχρονισμός υποδομών... β) ...

Άρθρο 2- Διάθεση και εφαρμογή αναπτυξιακών κονδυλίων

(α) Η αναπτυξιακή βοήθεια της Ελληνικής Δημοκρατίας προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας δυνάμει της παρούσας Συμφωνίας ανέρχεται στο ποσόν των σαράντα εννέα εκατομμυρίων οκτακοσίων ενενήντα χιλιάδων (49.890.000) Ευρώ....

Άρθρο 3 - Διαδικασία αξιολόγησης και παρακολούθησης

Οι Συμβαλλόμενοι συμφωνούν επί μιας διαδικασίας αξιολόγησης και παρακολούθησης για την ανωτέρω αναπτυξιακή βοήθεια....

Άρθρο 4... Άρθρο 5... Άρθρο 6 Άρθρο 7... Άρθρο 8... Άρθρο 9...

Άρθρο 10- Τροποποιήσεις

Οι Συμβαλλόμενοι δύνανται να τροποποιήσουν την παρούσα Συμφωνία μέσω ανταλλαγής Διακοινώσεων (Notes). Οποιαδήποτε τέτοια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 11.

Άρθρο 11- Θέση σε ισχύ

Η παρούσα Συμφωνία τίθεται σε ισχύ κατά τη λήψη της τελευταίας έγγραφης γνωστοποίησης η οποία επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση εκ μέρους των Συμβαλλομένων όλων των σχετικών εσωτερικών διαδικασιών τους....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Άρθρο Α1. ... Άρθρο Α2. 1. «Για την περίοδο 2002-2006, η οποία παρατείνεται για μία περαιτέρω πενταετή περίοδο»², ο συνολικός διαθέσιμος προϋπολογισμός για την Αλβανία είναι 49,89 εκατομμύρια Ευρώ, σε τιμές 2002. 2... **Άρθρο Α3.** Τα όργανα για

² Η παράγραφος 1 του άρθρου Α2 του Παραρτήματος Α τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3608/2007 (Α' 249) που, μεταξύ των άλλων, κύρωσε τη συμφωνία παράτασης του πενταετούς προγράμματος αναπτυξιακής συνεργασίας με τη Δημοκρατία της Αλβανίας, για μια περαιτέρω πενταετία.

την υλοποίηση του παρόντος Προγράμματος είναι τα ακόλουθα: α) Η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΣΟΑΒ: είναι το υπεύθυνο όργανο για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του ΕΣΟΑΒ... β)... **Άρθρο Α4...Άρθρο Α5 ... Άρθρο Α6.** « Η δαπάνη κρίνεται επιλέξιμη για την παρεχόμενη αρωγή από της ημερομηνίας της σχετικής εγκριτικής απόφασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΣΟΑΒ....Οι αξιώσεις πληρωμής μπορούν να υποβληθούν έως 30-6-2012».³...».

14. Στο άρθρο πρώτο του ν. 3096/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας, για Πενταετές Πρόγραμμα Αναπτυξιακής Συνεργασίας 2002-2006 μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης» (Α' 12) ορίζονται τα εξής :

« Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας 2002-2006...

Άρθρο 1- Σκοποί

Οι τομείς- στόχοι του παρόντος προγράμματος αναπτυξιακής βοήθειας είναι οι ακόλουθοι: α) εκσυγχρονισμός υποδομών... β) ...

Άρθρο 2- Διάθεση και εφαρμογή αναπτυξιακών κονδυλίων

(α) Η αναπτυξιακή βοήθεια της Ελληνικής Δημοκρατίας προς τη Δημοκρατία της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης δύνامي της παρούσας Συμφωνίας ανέρχεται στο ποσόν των δέκα εννέα εκατομμυρίων πεντακοσίων τριάντα χιλιάδων (19.530.000) Ευρώ....

Άρθρο 3....Άρθρο 4... Άρθρο 5... Άρθρο 6Άρθρο 7...Άρθρο 8....Άρθρο 9...

Άρθρο 10-Τροποποιήσεις

Οι Συμβαλλόμενοι δύνανται να τροποποιήσουν την παρούσα Συμφωνία μέσω ανταλλαγής Διακοινώσεων (Notes). Οποιαδήποτε τέτοια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 11.

Άρθρο 11-Θέση σε ισχύ

Η παρούσα Συμφωνία τίθεται σε ισχύ κατά τη λήψη της τελευταίας έγγραφης γνωστοποίησης η οποία επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση εκ μέρους των Συμβαλλομένων όλων των σχετικών εσωτερικών διαδικασιών τους...».

15. Στο άρθρο πρώτο του ν. 3097/2003 «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της

³ Το άρθρο Α6 του Παραρτήματος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το ν. 3608/2006 (Α' 249).

Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Σερβίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Μαυροβουνίου, για Πενταετές Πρόγραμμα Αναπτυξιακής Συνεργασίας 2002-2006» (Α' 17) ορίζονται τα εξής :

« Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας αφ' ενός και της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Σερβίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Μαυροβουνίου αφ' ετέρου για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας 2002-2006...

Άρθρο 1- Σκοποί

Οι τομείς- στόχοι του παρόντος προγράμματος αναπτυξιακής βοήθειας είναι οι ακόλουθοι: α) εκσυγχρονισμός υποδομών... β) ...

Άρθρο 2- Διάθεση και εφαρμογή αναπτυξιακών κονδυλίων

(α) Η αναπτυξιακή βοήθεια της Ελληνικής Δημοκρατίας βάσει της παρούσας Συμφωνίας ανέρχεται στο ποσόν των διακοσίων πενήντα εκατομμυρίων (250.000.000) ευρώ, για μία περίοδο 5 ετών (2002-2006) «που παρατείνεται για μια περαιτέρω πενταετή περίοδο (2007-2011)».⁴...

Άρθρο 3- Διαδικασία αξιολόγησης και παρακολούθησης

Οι Συμβαλλόμενοι συμφωνούν επί μιας διαδικασίας αξιολόγησης και παρακολούθησης για την ανωτέρω αναπτυξιακή βοήθεια....

Άρθρο 4... .. Άρθρο 5.... Άρθρο 6Άρθρο 7...Άρθρο 8....

Άρθρο 9- Επίλυση Διαφορών

Οι διαφορές οι οποίες προκύπτουν αναφορικά με την εκτέλεση και/ή την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας επιλύονται δια της διπλωματικής οδού.

Άρθρο 10- Τροποποιήσεις

Οι Συμβαλλόμενοι δύνανται να τροποποιήσουν την παρούσα Συμφωνία μέσω ανταλλαγής Διακοινώσεων (Notes). Οποιαδήποτε τέτοια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 11.

Άρθρο 11- Θέση σε ισχύ

Η παρούσα Συμφωνία τίθεται σε ισχύ κατά τη λήψη της τελευταίας έγγραφης γνωστοποίησης η οποία επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση εκ μέρους των Συμβαλλομένων όλων των σχετικών εσωτερικών διαδικασιών τους.

⁴ Το άρθρο 2 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3608/2007 (Α' 249) που, μεταξύ των άλλων, κύρωσε τη συμφωνία παράτασης του πενταετούς προγράμματος αναπτυξιακής συνεργασίας με τη Δημοκρατία της Σερβίας, για μια περαιτέρω πενταετία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Άρθρο Α1. ...Άρθρο Α2. 1. «Για την περίοδο 2002-2006, η οποία παρατείνεται για μία περαιτέρω πενταετή περίοδο»⁵, ο συνολικός διαθέσιμος προϋπολογισμός για τη Δημοκρατία της Σερβίας και τη Δημοκρατία του Μαυροβουνίου είναι 250.000.000 ευρώ, σε τιμές 2002. 2.... **Άρθρο Α3.** Τα όργανα για την υλοποίηση του παρόντος Προγράμματος είναι τα ακόλουθα: α) Η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΣΟΑΒ: είναι το υπεύθυνο όργανο για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του ΕΣΟΑΒ... β)... **Άρθρο Α4.... Άρθρο Α5 Άρθρο Α6.** «....Οι αξιώσεις πληρωμής μπορούν να υποβληθούν έως 30-6-2012».⁶...».

16. Στα άρθρα 26, 54 και 70 του ν.δ. 402/1974 «Περί κυρώσεως της από 23 Μαΐου 1969 Συμβάσεως της Βιέννης περί του Δικαίου των Συνθηκών και του προσηρτημένου αυτή παραρτήματος» (Α' 141) ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 26

«Εκάστη συνθήκη εν ισχύι, δεσμεύει τα εις αυτήν συμβαλλόμενα μέρη και δέον να τηρήται καλή τη πίστει.

Άρθρο 54

«Η λήξις συνθήκης ή καταγγελία ταύτης δύνανται να λάβουν χώραν: (α) συμφώνως προς τας διατάξεις της συνθήκης, ή...».

Άρθρο 70

«1. Εξαιρέσει της περιπτώσεως καθ' ην η συνθήκη άλλως ορίζει ή καθ' ην τα συμβαλλόμενα μέρη άλλως συνεφώνησαν, η λήξις της συνθήκης κατά τας διατάξεις αυτής ή συμφώνως προς την παρούσαν σύμβασιν:

(α) καθιστά τα συμβαλλόμενα μέρη ελεύθερα πάσης υποχρεώσεως περαιτέρω εφαρμογής της συνθήκης,

(β) δεν επιδρά επί οιοδήποτε δικαιώματος, υποχρεώσεως ή νομικής καταστάσεως των συμβαλλομένων, δημιουργηθείσης κατά την εφαρμογήν».

⁵ Η παράγραφος 1 του άρθρου Α2 του Παραρτήματος Α τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3608/2007 (Α' 249) που, μεταξύ των άλλων, κύρωσε τη συμφωνία παράτασης του πενταετούς προγράμματος αναπτυξιακής συνεργασίας με τη Δημοκρατία της Σερβίας για μια περαιτέρω πενταετία.

⁶ Το άρθρο Α6 του Παραρτήματος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το ν. 3608/2006 (Α' 249).

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος *συνάχονται τα ακόλουθα:*

17. Σε εφαρμογή του ν. 2999/2002, με τον οποίο καταρτίσθηκε το ΕΣΟΑΒ, με τους ν. 3096/2003 3097/2003 και 3098/2003 κυρώθηκαν αντιστοίχως διακρατικές Συμφωνίες για Πενταετή προγράμματα Διμερούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας 2002-2006 μεταξύ: α. της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, β. της Ελληνικής Δημοκρατίας και της πρώην Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και των Ομόσπονδων Δημοκρατιών της Σερβίας και του Μαυροβουνίου και γ. της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Αλβανίας.

18. Οι ως άνω Συμφωνίες, δυνάμει των οποίων η Ελληνική Δημοκρατία δεσμεύθηκε να παράσχει στις λήπτριες χώρες, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, τα αναφερόμενα σε αυτές ποσά, συνιστούν διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες κυρωθείσες με νόμο, αποτελούν, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος, εσωτερικό δίκαιο υπερνομοθετικής ισχύος, διέπονται δε, καταρχήν από τις ίδιες τις ρυθμίσεις τους και επικουρικά από αυτές της κυρωθείσας με το ν.δ. 402/1974 Σύμβασης της Βιέννης, για το δίκαιο των Συνθηκών⁷ (εφεξής «ΣΤΒ»).⁸

19. Δεδομένου ότι στις εν λόγω Συμφωνίες δεν περιέχονται διατάξεις σχετικά με τις συνέπειες της λήξης της ισχύος τους, εφαρμοστέες τυγχάνουν αυτές του άρθρου 70 της ΣΤΒ, κατά τις οποίες η λήξη της διεθνούς συμβάσεως έχει ως συνέπεια την αποδέσμευση από οποιαδήποτε συμβατική υποχρέωση, μόνον όμως για το μέλλον. Η λήξη της συμβάσεως συνεπώς, δεν επιδρά στα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις ή τις

⁷ Ως δίκαιο των συνθηκών ορίζεται το σύνολο των κανόνων που αφορούν τον τόπο συναπομολόγησης, εφαρμογής, τροποποίησης, ακυρότητας και λήξης των συνθηκών.

⁸ Χ. Σατλάνης, Θεμελιώδεις έννοιες και διαστάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης, 2005, σελ. 62, Κ. Χατζηκωνσταντίνου, Χ. Αποστολίδης, Μ. Σαρηγιαννίδης - Με τη συμβολή Β. Περγαντή, Οι Θεμελιώδεις έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο Β' Έκδοση, 2014, σελ. 322.

νομικές καταστάσεις που είχαν δημιουργηθεί κατά την εφαρμογή της και μέχρι τη λήξη της.⁹

20. Εν προκειμένω, οι ανωτέρω διακρατικές Συμφωνίες είχαν καταρχάς πενταετή διάρκεια και ακολούθως, μετά την τροποποίησή τους με το ν. 3608/2007, δεκαετή. Ενόψει δε του ότι δεν ζητήθηκε (από την Κυβέρνηση της Βοσνίας) ή δεν κυρώθηκε συμφωνία νέας παράτασης (των διακρατικών Συμφωνιών με τις Δημοκρατίες της Σερβίας και της Αλβανίας) η ισχύς τους έληξε στις 31-12-2011 (βλ. και άρθρο 54 περ. α' της ΣτΒ).

21. Με δεδομένη τη λήξη των εν λόγω διακρατικών Συμφωνιών η Ελληνική Δημοκρατία αποδεσμεύθηκε από οποιαδήποτε συμβατική υποχρέωση, που αφορά στο μέλλον, ενώ εξακολουθεί να υπέχει, όπως και οι λήπτριες χώρες, όλες τις υποχρεώσεις που είχαν δημιουργηθεί κατά την εφαρμογή τους και μέχρι τη λήξη τους.

22. Σε ό,τι αφορά στο έργο που εντάχθηκε στο ΕΣΟΑΒ στο πλαίσιο της κυρωθείσας με το ν. 3098/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας (Οδικός Άξονας Σαγιάδα-Κονίσπολη-Αγ. Σαράντα), η Ελληνική Δημοκρατία έχει εκπληρώσει το σύνολο των υποχρεώσεών της που είχαν ανακύψει πριν από τη λήξη της Συμφωνίας αυτής. Κι αυτό γιατί, κατά το χρόνο κατά τον οποίο διεκόπη η κατασκευή του έργου, με ευθύνη της λήπτριας χώρας, η Ελληνική Δημοκρατία είχε καταβάλει το ποσοστό συμμετοχής του ΕΣΟΑΒ που αντιστοιχούσε σε εκείνο των εκτελεσθεισών εργασιών (ολοκλήρωση του έργου κατά 80 %), η δε Δημοκρατία της Αλβανίας δεν φαίνεται να προέβαλε, κατά το διδόμενο ιστορικό, αιτήματα εκταμίευσης άλλων ποσών. Ενόψει λοιπόν του ότι δεν ανέκυψαν άλλες υποχρεώσεις πριν από τη λήξη, στις 31-12-2011, της Συμφωνίας αυτής, προκύπτει ότι η Ελλάδα έχει πλήρως αποδεσμευτεί από οποιαδήποτε συμβατική της υποχρέωση έναντι της Δημοκρατίας της Αλβανίας, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ. Πρόκειται συνεπώς για έργο ανενεργό, για την εκτέλεση του οποίου δεν προκύπτουν ανειλημμένες υποχρεώσεις.

23. Σε ό,τι αφορά στο έργο που εντάχθηκε στο ΕΣΟΑΒ στο πλαίσιο της κυρωθείσας με το ν. 3096/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (ανακατασκευή πτέρυγας Νοσοκομείου Κάσιντο), κατά το διδόμενο ιστορικό, δεν έγινε καν έναρξη εργασιών κατά τη διάρκεια της ισχύος της Συμφωνίας αυτής και συνεπώς κατά το χρόνο της λήξης της (31-12-

⁹ Κ. Χατζηκωνσταντίνου, Χ. Αποστολίδης, Μ. Σαρηγιαννίδης, όπ.π. σελ.385, Χρ. Σατλάνης, όπ.π., σελ. 73.

2011) δεν είχε ανακύψει καμία απολύτως υποχρέωση της Ελληνικής Δημοκρατίας έναντι της λήπτριας χώρας. Δεν προκύπτει εξάλλου από το περιεχόμενο του εγγράφου ερωτήματος ότι έχει προβληθεί οποιαδήποτε αξίωση έναντι της Ελλάδας από την Κυβέρνηση της Βοσνίας, η οποία μάλιστα δεν αποδέχθηκε την παράταση του ΕΣΟΑΒ μετά τις 31-12-2011. Συνεπώς η Ελληνική Δημοκρατία έχει αποδεσμευτεί από κάθε συμβατική της υποχρέωση, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ έναντι της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η «ανακατασκευή πτέρυγας Νοσοκομείου Κάσιντο» είναι έργο ανενεργό, από το οποίο δεν ανελήφθη εξ αρχής καμία απολύτως υποχρέωση.

24. Σε ό, τι αφορά στα έργα που εντάχθηκαν στο ΕΣΟΑΒ στο πλαίσιο της κυρωθείσας με το ν. 3097/2003 διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της Σερβίας, αναφέρεται καταρχάς ότι και τα δύο είναι πλέον ανενεργά. Με την υπ' αριθ. 11/2018 γνωμοδότηση του Α' τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έχει κριθεί (σύμφωνα με το τότε δοθέν ιστορικό) ότι καθ' όσον αφορά στο πρώτο έργο («SeeLight Programme») από τα αιτήματα εκταμίευσης που υπεβλήθησαν από τη Δημοκρατία της Σερβίας ποσού 1.216.000 € στις 14-12-2011 και ποσών 608.000 € και 98.556 € στις 27-7-2012 μόνον αυτό της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2011, που αφορούσε στην εκταμίευση ποσού 1.216.000 €, φαίνεται ότι υπεβλήθη εμπροθέσμως. Αντιθέτως, τα αιτήματα για την εκταμίευση ποσών 608.000 € και 98.556 € φαίνεται ότι υπεβλήθησαν εκπροθέσμως στις 27-7-2012, αφού οι αξιώσεις πληρωμής μπορούσαν, κατά τα οριζόμενα στο Παράρτημα της Συμφωνίας (άρθρο Α6) να υποβληθούν το αργότερο έως τις 30-6-2012. Με την ίδια γνωμοδότηση έχει κριθεί, ότι καθόσον αφορά στο δεύτερο έργο (κατασκευή του τμήματος LOT 2 του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ), το επίσημο αίτημα της Σερβικής Δημοκρατίας για την εκταμίευση του υπολοίπου - πέραν του ήδη καταβληθέντος ποσού των 16.000.000 € - ύψους 5.850.000 €, φαίνεται ότι υπεβλήθη επίσης εκπροθέσμως και δη περί τα τέλη του 2013. Συνεπώς κρίθηκε ότι τα ποσά, η εκταμίευση των οποίων έχει επισήμως ζητηθεί εκπροθέσμως, δηλαδή μετά τις 30-6-2012 (706.556 για το έργο «SeeLight Programme» και 5.850.000 € για την κατασκευή του τμήματος LOT 2 του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ) δεν οφείλονται.

25. Κατά συνέπεια συνάγεται ότι η Ελληνική Δημοκρατία έχει πλήρως αποδεσμευτεί έναντι της Δημοκρατίας της Σερβίας, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, για ποσά, ύψους 6.556.556 ευρώ, η εκταμίευση των οποίων ζητήθηκε εκπροθέσμως. Για το ποσό του 1.216.000 €, που αφορά στο έργο «SeeLight Programme», η εκταμίευση του οποίου

εφέρετο ότι ζητήθηκε εμπροθέσμως και υπό την επιφύλαξη ότι η Δημοκρατία της Σερβίας έχει τηρήσει το σύνολο των όρων της Συμφωνίας θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι υφίσταται υποχρέωση της χώρας μας έναντι της λήπτριας χώρας, περιοριζόμενη, πάντως, στο κεφάλαιο αυτό και μόνο.

26. Παρά ταύτα και με το δεδομένο ότι, κατά τα αναφερόμενα στο παρόν έγγραφο ερώτημα «η σερβική πλευρά έχει υποβάλει τρία αιτήματα πληρωμής συνολικού ύψους 1.922.556 € κατά την περίοδο 2012-2014 για τα οποία η ελληνική πλευρά δεν έχει προχωρήσει σε εντολή πληρωμής και η σερβική πλευρά δεν έχει επανέλθει έκτοτε», ενόψει της παρόδου χρονικού διαστήματος πέραν του ευλόγου και της διαμορφώσεως καλοπίστως πεποίθησης για την μη αναζήτηση του επίμαχου ποσού, φαίνεται ότι αποδυναμώθηκε η όποια τυχόν σχετική αξίωση της Δημοκρατίας της Σερβίας.

Απάντηση

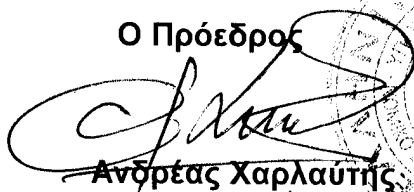
27. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί ομόφωνα, ως εξής :

Τα έργα που έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, βάσει διακρατικών συμφωνιών: α. με τη Δημοκρατία της Αλβανίας («Οδικός Άξονας Σαγιαδά-Κονίσπολη-Άγ.Σαράντα»), β. με το Συμβούλιο των Υπουργών της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης («Ανακατασκευή πτέρυγας Νοσοκομείου Κάσιντο») και γ. με τη Δημοκρατία της Σερβίας («Διαβαλκανικό Δίκτυο Οπτικών Ινών SEELIGHT» και «Κατασκευή τμήματος του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ»), έχουν καταστεί ανενεργά. Ενόψει του ότι δεν ανακύπτουν, για την εκτέλεση των ως άνω ανενεργών έργων, δεσμευτικές υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου είναι δυνατή, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης ΑΠ.32732/21-3-2018, η απένταξή τους από το ΠΔΕ.

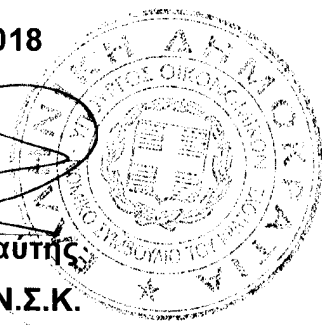
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 21 -12-2018

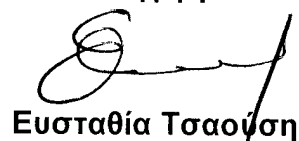
Ο Πρόεδρος

Ανδρέας Χαρλαύτης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ευσταθία Τσακούση

Νομική Σύμβουλος του Κράτους